

ضابطین

تألیف:

مریم سرمست، حسین حسین رضایی

ناظر: رضا جزینی زاده

سرشناسه	سرمست: ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	ضابطین / تالیف مریم سرمست، حسین حسین رضایی؛ ناظر رضا جزینی زاده.
مشخصات نشر	کرمان: امید کویر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۲۸ ص: ۵/۲۱×۵/۱۴، م.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۲۵۵-۵-۷ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ضابطان دادگستری -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	Bailiffs -- Legal status, Laws, etc. -- Iran:
سلسله افزوده	حسین رضایی، حسین، ۱۳۶۴ -
شماره افزوده	جزینی زاده، رضا، ۱۳۴۸ -
رده بندی کنگره	۲۱۳۹۷ ض ۴ / KMH۱۶۲۴
رده بندی دهده	۳۴۷/۵۵۰۱۶:
شماره کتابخانه ملی	۵۲۷۴۷۸۸:

عنوان کتاب: ضابطین

نویسندگان: مریم سرمست، حسین حسین رضایی - ناظر: رضا جزینی زاده

ویراستار و صفحه آرا: امید کویر

ناشر: امید کویر

چاپ: اول، ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ جلد

طراح جلد: امیرضا خواب بینان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۲۵۵-۵-۷

کرمان: خیابان شریعتی، بعد از کوچه ۱۰، پاساژ سجاد، واحد ۱۳۴ - تلفن: ۰۳۴۳۲۲۶۲۸۲۴

مرکز پخش: ۰۹۱۹۶۶۴۰۶۴۰

با حمایت اداره کل حفاظت محیط زیست استان کرمان

www.Doe.IR - Kerman@Doe.IR

کرمان: بلوار هوانیروز، کیلومتر اول، اداره کل حفاظت محیط زیست استان کرمان

تلفکس: ۰۳۴۳۱۲۱۸۰۰۰

پیشگفتار

یکی از بزرگترین آرمان های هر ملتی این است؛ که جامعه و دولت متبوعشان در حفظ کرامت و ارزش های والای انسانی، احترام به آزادی های مشروع، حقوق شهان و نظایر این امور سرآمد باشد. در کنار موارد مذکور در کشور ما، رعایت سباز و ارزش های اسلامی هم از جمله عالی ترین اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی می باشد. از سرفی عینیت یافتن این اصول و اهداف به تنهایی کاریک فرد یا یک نهاد نیست. در کنار عزم ملی، تحقق آنها در گرو اقدامات صحیح و عادلانه عوامل دستگیر قضای است از این رو شناخت ضابطین دادگستری با عنایت به وظایف، اختیارات و مسئولیت هایی که قانون برای آنها احصاء نموده از اهمیت زیادی برخوردار است.

مطابق اصل متری حاکمیت قانون، می گوید کلیه مقامات، در هر پست و جایگاهی، هنگام اتخاذ هر گونه تصمیم و اقدام باید طبق قانون عمل کنند؛ نه تنها محکومیت ها باید بر طبق ترتیبات قانون و اصول موازین قضایی باشد؛ بلکه کشف، تعقیب جرایم، دستگیری مجرمین، تحقیق و رسیدگی به اتهامات نیز باید مبتنی بر رعایت قوانین، با حکم و دستور قضایی و بره بنای روابط و تعامل منطقی بین اجزاء و عناصر پرونده کیفری صورت گیرد و از اعمال هر گونه سلیقه شخصی، سوء استفاده از قدرت، یا اعمال هر گونه خشونت و یا با است های غیرقانونی و خود سرانه اجتناب شود. برای تحقق عینی و عملی حاکمیت قانون، بدون تردید نیروی انسانی یکی از مؤلفه های مهم در ارتقای سطح کمی و کیفی فرایند رسیدگی به جرم است. بدون وجود نیروی انسانی آموزش دیده، متخصص و ماهر امکان فراهم آوردن عدالت کیفری مناسب و توسعه قضایی لازم، در کشور

امکان پذیر نمی باشد.

ضابطین قضایی به عنوان بازوی اجرایی نظام قضایی نقش مهم و قابل توجهی در دستیابی به عدالت کیفری و نزدیک شدن هر چه بیشتر به نظام کیفری معیار و کارآمد دارند. در اغلب کتابهای ارزشمند حقوقی و سخنان حقوقدانان غربی، سه اصل از متون آئین دادرسی کیفری به عنوان آئینه وضعیت پیشرفت یا عدم پیشرفت یک جامعه در جنبه پیشگیری و برخورد با جرایم یاد می شود. بر مبنای همین وضعیت است که سیستم های کیفری مختلف تلاش های گسترده ای جهت نظام سازی، کنترل قانونی توأم با اقتدار آئین دادرسی کیفری به منظور تعیین جایگاه، مصادیق، اختیارات ضابطین دادگستری نموده اند؛ زیرا شناخت دقیق و کامل آنها و انطباق اختیاراتی که به آنها محول گردیده؛ وظایفی که بر عهده آنها گذاشته شده و مسئولیت هایی که برایشان مقرر گردیده است بسیار ضرورت دارد. از طرفی با توجه به تغییر قانون آئین دادرسی کیفری در این زمینه لازم بود که تکالیف ضابطان دادگستری در قاعده سال ۱۳۹۲ مورد بررسی قرار گیرد. چه بسا بسیاری از تخلفات افراد ضابط یا دادرسی که منتهی به نقض قانون و لغو دستور مقامات قضائی شده اند صرفاً ناشی از فقدان اطرافان کافی بوده و با این ناآگاهی برای خود و گاهی برای مجموعه قضائی موجب درگیری شده اند و از همه بدتر اینکه فرصت فرار و تکرار جرم برای افراد قانون شکن فراهم می شود. علیهذا با نظر به موارد فوق و سرلوحه قرار دادن اصول زیر:

۱. اعتقاد به تحقق سیاست های کلی محیط زیست ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری به سران سه قوه
۲. تلاش در جهت رویکردهای زیست محیطی دولت تدبیر و امید

۳. اهتمام همه جانبه برای خدمت بدون منت و ادعا به مردم شریف

۴. احترام قائل بودن برای تمام گرایش ها و سلیقه های سیاسی در امر حفاظت محیط زیست، اداره کل حفاظت محیط زیست تصمیم گرفت در کنار آموزش های تخصصی که از سوی دادستان محترم و بخش آموزش قوه قضائیه برای سادین برگزار می شود یک اقدام عملی نگارشی هم انجام دهد به ویژه اینکه شمار زیادی از گروه های شاغل در حفاظت محیط زیست به قرار قانون عنوان ضابط خراسان دارند به با توجه به اینکه مسلح نیز می باشند از نظر انجام امور محوله، وظایف بسیار اساسی را عهده دار می باشند؛ بنابراین در دسترس بودن یک مجموعه مختوب برای آنان و سایر علاقمندان که متضمن مهمترین نکات قانونی در حین انجام وظیفه باشد، یک ضرورت است؛ تا با آگاهی کافی و بیطرفی نسبت به کشف واقع اقدام کنند. همانگونه که به عنوان بازوی قضائی معرفی می شوند در عمل این معاضدت را نشان دهند. مع الوصف از کلیه اساتید و خوانندگان محترم خواهشمند است از نزاکت اصلاحی خود ما را بی بهره نگذارند.

در خاتمه لازم می داند؛ از زحمات دو تن از همکاران محترم که زحمت اصلی این کتاب را بر عهده داشتند؛ سرکار خانم دکتر مریم سرمدت و جناب آقای حسین حسین رضائی تشکر نمایم. توفیق روز افزون ایشان را در ردای احدیت خواهانم.

رضا جزینی زاده

مدیرکل حفاظت محیط زیست استان کرمان

بهار ۱۳۹۷

فهرست

۵	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
	فصل اول: قوه قضائیه
۱۷	اول مقامات عالی رتبه قضائی
۱۷	۱- رئیس قوه قضائیه
۱۹	۲- وزیر دادگستری
۲۰	۳- دادستان کل کشور
۲۱	دوم- سازمانها و تشکیلات قوه قضائیه
۲۳	۱- دادگستری
۲۶	۲- دیوان عالی کشور
۲۷	۳- دیوان عدالت اداری
۲۸	۴- دادگاههای تجدیدنظر

فصل دوم: دادسرا

۳۲	اول مقامات دادسرا و وظایف ایشان
۳۳	۱- دادستان
۳۴	۲- تشکیلات دادسرا
۳۶	دوم- روند پرونده در دادسرا

- ۳۷ ۱- نحوه شکایت
- ۴۲ ۲- تحقیقات مقدماتی
- ۴۴ ۳- ختم تحقیقات
- ۴۶ ۴- تعریف جرم از دیدگاه قانون
- ۴۶ ۱- جرم از جهت اقامه دعوا و تعقیب
- ۴۷ ۲- تسببات مختلف جرایم

فصل سوم: ضابطین

- ۵۱ اول: تعریف ضابطین
- ۵۴ دوم: انواع ضابطین قوه قضائیه
- ۵۴ ۱) ضابطین عام
- ۵۵ ۱-۱- نیروی انتظامی
- ۵۷ ۱-۲- نیروهای مسلح
- ۵۹ ۱-۳- مصادیق ضابطین نظامی
- ۶۰ ۲) ضابطین خاص
- ۶۲ ۱-۲- دسته اول از ضابطین خاص
- ۶۸ ۲-۲- دسته دوم از ضابطین خاص
- ۷۲ ۲-۳- دسته سوم از ضابطین خاص

فصل چهارم: تکالیف و مسئولیت های ضابطین

۷۵	اول: تکالیف ضابطین در آئین دادرسی کیفری ۱۳۹۲
۱۱۳	دوم - سایر تکالیف قانونی
۱۱۶	سوم - مسئولیت های ضابطین
۱۱۹	۱ - مهمترین تخلفات ضابطان و ضمانت اجرای قانونی
۱۲۱	۲ - مهمترین حقوق شاکی در مرحله تحقیقات مقدماتی
۱۲۳	۳ - مهمترین حقوق مهم در مرحله تحقیقات مقدماتی
۱۲۶	سخن پایانی
۱۲۷	منابع و مآخذ
۱۲۷	الف) مراجع
۱۲۷	ب) کتاب ها

مقدمه

جوامع امروزی از شکل ساده و سنتی گذشته خارج شده و به کامل ترین شکل ممکن یعنی جوامع سیاسی پیشرفته و پیچیده تبدیل شده اند. در این اجتماعات، روابط مختلف بشری در همه سطوح و ابعاد در جریان است و ناکزیر در این حجم ارتباطات گوناگون با اختلاف سلیقه، تعارض، تضییع حق و طرح سکات و دعوای مواجه هستیم. بنابراین یکی از موضوعاتی که می تواند گروههای انسانی را با اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد و زندگی اجتماعی را آسان و آرام سازد، آشنایی افراد با حقوق متقابل یکدیگر و رعایت اصل قانونمداری است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از جرائم و مشکلات حقوقی دانست.

در کنار همه تمهیدات حکومتی، دولت و دستگاه قضائی برای رفع خصومت و ایجاد امنیت، تأسیس ضابطین قوه قضائیه یکی از موارد مهم می باشد؛ که وظیفه کشف جرم و همکاری مستمر و قانونی زیر نظر مقامات قضائی را بر عهده دارند. ضابطین قضایی بخشی از نیروی انسانی سیستم عدالت کیفری محسوب می شوند که نقش غیر قابل انکاری در پرونده های کیفری دارند. اگرچه ضابطین یک اصطلاح جدید نمی باشد اما به دنبال تغییرات قانونی چشم گیری که در دهه نود خورشیدی در قانونگذاری داشتیم؛ لازم بود؛ تا مجموعه ای از معاریف، مفاهیم ضروری، وظایف و تکالیف ضابطین را در اداره کل حفاظت محیط زیست در دسترس داشته باشیم. از این رو با نظر مساعد و ارشاد مدیر کل محترم وقت جناب آقای دکتر جزینی زاده و حمایت قانونی بزرگواران دستگاه قضائی در استان کرمان اندیشه تألیف این کتاب محقق شد.

طرح و ساختار کلی کتاب در ۴ فصل تنظیم شده است. در فصل نخست با توجه به پیوند ناگسستنی ضابطین با قوه قضائیه، نگارش را از مبانی حقوقی تأسیس قوه قضائیه در قانون اساسی و تشکیلات این قوه آغاز کرده ایم. در فصل دوم نهاد دادر را بصورت نسبتاً مشروح معرفی نموده ایم؛ زیرا حسب قانون جدید این دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ ضابطین در معیت دادر انجام وظیفه می‌کنند، از این رو معرفی ساختار و مقامات شاغل در دادر یک نیاز مبرم بود. در فصل بعدی، ضمن تعریف و انواع ضابطین، مهمترین وظایف و تکالیف ایشان را طبق قانون رسم ده ایم و حسب ضرورت، مواد قانونی مرتبط با فعالیت‌ها و وظایف ضابطین را شرح کرده ایم. در هنگام نگارش اگرچه اصل بر اختصار و بیان اصلی‌ترین و کاربردی‌ترین مباحث و موضوعات بود؛ لکن پرواضح است که در مواردی دچار نقصان شده و نتوان کار را بر برخی کاستی‌های شکلی یا مفهومی آسیب دیده باشد، بنابراین امیدوار است؛ کلیه خوانندگان بزرگوار در جهت غنای بهتر کار هرگونه پیشنهاد و انتقاد سازنده خود را در ما دریغ نفرمایند.

ریمه مست

بهار ۱۳۹۷